

BİR MANEVİ VAROLUŞ DÖNEMİ: KASTAMONU LAHİKASI

Bilal SAMBUR¹

Öz

Tek Parti Dönemi insan hakları, ifade özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüğünün bütünüyle kaldırıldığı yıllardır. Hayatı boyunca tek parti zihniyetinin baskısına maruz kalan Said Nursi Kastamonu'ya sürgüne gönderilmiştir. Said Nursi'yi Kastamonu'ya sürgüne gönderen zihniyetin esas amacı Nursi'yi ve fikirlerini canlı canlı gömmek ve ölüme terk etmektir. Makalemizde Anadolu'da örgütlenen Risale-i Nur hareketinin zihniyetini, ilişkilerini ve gayretlerini anlatan önemli bir tarihsel doküman olan *Kastamonu Lahikası* incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Kastamonu, iman hizmeti, cemaat

A PERIOD OF SPIRITUAL EXISTENCE: KASTAMONU APPENDIX

Abstract

The Single Party Period is the years when human rights, freedom of expression, freedom of religion and conscience are completely abolished. Said Nursi, who was subjected to the pressure of one-party mentality throughout his life, was exiled to Kastamonu. The main purpose of the mentality that sent Said Nursi into exile to Kastamonu is to bury Nursi and his ideas alive and leave them dead. In this article, *Kastamonu Appendix*, which is an important historical document describing the mentality, relations and efforts of Risale-i Nur Movement organized in Anatolia is analyzed.

Key Words

Kastamonu, faith service, community

1 Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi (samburbilal@gmail.com)

Gönderim Tarihi: 13.09.2019, Kabul Tarihi: 15.10.2019

Giriş

Tek Parti Dönemi insan hakları, ifade özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüğünün bütünüyle kaldırıldığı yıllardır. Otoriter ve totaliter Tek Parti Dönemi toplumun bütün kesimlerine, özellikle dindarlara hiçbir hayat hakkı tanımamış, dindar insanların bütün haklarını ortadan kaldırmıştır. Hayatı boyunca tek parti zihniyetinin baskısına maruz kalan Said Nursi Kastamonu'ya sürgüne gönderilmiştir. Said Nursi'yi Kastamonu'ya sürgüne gönderen zihniyetin esas amacı Nursi'yi ve fikirlerini canlı canlı gömmek ve ölüme terk etmektir. Nursi Kastamonu yıllarında bütün Anadolu'yu saracak olan ilişkiler ağını örgütlemiştir. *Kastamonu Lahikası* Anadolu'da örgütlenen Risale-i Nur hareketinin zihniyetini, ilişkilerini ve gayretlerini anlatan önemli bir tarihsel dökümandır.

Kardeş Olarak Eşitlik ve İlişki

Said Nursi talebelerini kardeş ve dünya-ahiret hayatında ebedi arkadaş olarak değerlendirmektedir. Nursi talebelerine Kur'an hizmeti davasında ebedi yoldaşlar olduklarını sürekli olarak hatırlatmaktadır. Said Nursi talebeleriyle kurduğu manevi ve uhrevi kardeşlik ve yoldaşlık bağı şu ifadeleriyle net olarak ortaya koymaktadır: "Azîz, siddîk, mübarek kardeşlerim ve hizmet-i Kur'aniye ve îmaniyede ihlaslı ve şanlı arkadaşlarım!"² Bir başka yerde Nursi, talebelerinin moral ve motivasyonunu arttıran yüksek bir pozisyonla onlara şöyle hitapta bulunmaktadır: "Azîz, siddîk, mübarek kardeşlerim ve hizmet-i Kur'aniyede çalışkan ve kuvvetli arkadaşlarım ve tarîk-i hakta ve berzah seyahatında ve âhiret yolunda nuranî yoldaşlarım!"³ Nursi'nin söyleminde kullanılan bu sıfatların ve hitapların amacı talebelerinin Risale-i Nur hizmetindeki çabalarını arttırmaktır. Nursi talebeleri arasında Risale-i Nur talebesi olmanın Kur'an'a hizmet etmek anlamına geldiği konusunda yüksek bir farkındalık düzeyi oluşturmak istemektedir. Kur'an davasına adanmışlık temelinde Said Nursi ve arkadaşları arasında kardeşlik, arkadaşlık ve yoldaşlık ilişkisi kurulmuştur.

Yalnızlığa İlaç: Risale-i Nur

Nursi sürgün, yalnız ve marjinaldir. Ancak zor zamanda Said Nursi'nin yalnızlığı gideren en büyük faaliyet Risale-i Nur hizmetidir. Nursi insanlıkla ve toplumla ilişkisini Risale-i Nur üzerinden gerçekleştirmektedir. Risale-i Nur evrensel düzeyde bir sosyalleşme faaliyetidir. Arkadaşlarının yaptığı Risale-i Nur çalışmaları sayesinde Said Nursi kendisini hiçbir şekilde yalnız hissetmemektedir. Risale-i Nur hizmeti

2 Bediüzzaman Said Nursi, *Kastamonu Lahikası* (İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012), 19.

3 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 127.

sayesinde Nursi Risale-i Nur'un sahihsiz olmadığını görmekten dolayı huzur içindedir: "Hem unutulmayan, her vakit yanımda bulunan kardeşlerim, Risale-i Nur'a sizin gibi pek ciddî sahib ve muhâfız ve vâris ve hakikatbîn ve kıymetşinas zatların benim yerimde benden daha kuvvetli, ihlâslı olarak vazife-i Kur'âniye ve îmaniyede çalıştıklarını gördüğümden kemal-i ferah ve sürur ve itminan ve istirahat-ı kalb ile ecelimi ve mevtimi ve kabrimi karşılıyorum, bekliyorum."⁴ Nursi ölüme hazır bir durumdadır. Nursi'nin tek kaygısı Risale-i Nur mesajının kendisinden sonra devam ettirilmesidir. Nursi Risale-i Nur'u kendi fani kişiliği üzerine değil talebelerinin kolektif, kurumsal ve sistematik çalışması üzerine bina etmeyi amaçlamaktadır.

Said Nursi'nin yaşama sevinci arkadaşlarıdır. Said Nursi'nin talebelerinden başka kimsesi yoktur. Risale-i Nur talebeleri arasında karşılıklı ilgi ve sorumluluk söz konusudur. Herkes Nursi'nin sağlığıyla ilgiliyken kendisi de herkesin kişisel, özel ve sağlık durumlarıyla yakından ilgilenmektedir. Risale hareketinde hiç kimsenin kendisini yalnız hissetmesine imkân bırakılmamaktadır. Nursi arkadaşlarının kendisine vermiş oldukları eşsiz moral ve motivasyonu şöyle ifade etmektedir: "Azîz, tam sıddık kardeşlerim! Benim bu dünyada medar-ı tesellim ve sürurum sizlersiniz. Eğer sizler olmasaydınız bu dört sene azaba dayanamazdım. Sizin sebat ve metanetiniz bana da kuvvetli bir sabır ve tahammülü verdi."⁵ Arkadaşları Nursi'yi pozitif olarak güçlendirmekte ve desteklemektedir. Arkadaşlarının Risale-i Nur için vermiş oldukları mücadele ona zorluklar karşısında dayanma gücü vermektedir. Said Nursi'nin duygu ve düşünce dünyasını sağlam hale getiren arkadaşlarıdır. Nursi talebelerinin iman ve Kur'an hizmetkârı olarak çalışmalarından duyduğu mutluluğu şöyle ifade etmektedir: "Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim! Sizlerin bu bayram manevî hediyeniz bayramımı öyle bir tebrik etti ki binler kederim olsaydı silerdi. Bin Bârekâllah. Böyle bir zamanda böyle ihlaslı sadakat, livechillah uhuvvet ve fısebîlillâh muavenet ancak âlf-himmet sıddîkînlerde bulunur. Hâlık-ı Zülcelâl'e hadsiz hamd ve şükür olsun ki sizin gibileri Kur'an-ı Hakîm'e hâdim ve Risale-i Nur'a şâkird eylemiş."⁶ Nursi'nin hayatını sosyal ve psikolojik açıdan kolaylaştıran, besleyen ve destekleyen en büyük kaynak arkadaşlarıdır. Nursi'nin manevi cemaat modelinde herkes birbirinin hayatını kolaylaştırmaktadır. Sosyal engelleme ve kaytarma Risale-i Nur'un manevi meclisinde kabul görmeyen tutumlardır.

Nursi ve arkadaşları arasında Allah'a yönelme temelinde kardeşlik ve Allah rızası için yardımlaşma amacı çerçevesinde güçlü bir bağ kurulmuştur. İlk dönem talebeler Risale-i Nur'un çoğaltılması ve topluma ulaştırılması konusunda insan üstü bir çaba sarf etmişlerdir. Günümüzde ise Risale-i Nur birçok dünya diline çevrilmiş ve

4 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 19.

5 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 28.

6 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 38.

insanlığa ulaştırılmıştır. Bugün ise yapılması gerekli olan şey Risale-i Nur'un insanlığa derinlikli ve yenilenmiş bir idrakte anlatılmasıdır. Bugünkü şartlar altında Nursi'ye verilecek en büyük manevi hediye insanlığın imanının kurtarılması için Risale-i Nur'un açıkladığı Kur'an ve iman mesajını yeni bir idrakte insanlığa anlatma çabasıdır. Nursi, Nur talebelerinin Risale külliyatının sahibi, yayıncısı ve koruyucusu şeklinde bir sorumlulukları ve statüleri olduğunu şöyle söylemektedir: "Aziz ve sıddık ve hâlis kardeşlerim! Rabb-ı Rahîmimize hadsiz şükür olsun ki sizin gibileri Risaleti'n-Nur'a sahib ve nâsir ve muhafız halletmiş, benim gibi âciz bir bîçarenin zaif omuzundaki ağır yükü çok hafifletmiş."⁷ Nursi, Risale-i Nur'u toplumsal düzeyde sahipsiz bırakma çabalarına mukabil talebelerini Nur külliyatının sahibi yapma şeklinde bir karşılık vermektedir. Nur talebelerinin külliyatın sahibi, koruyucusu ve yayıncısı olma görev ve sorumlulukları bugün de devam etmektedir.

Risale-i Nur hizmeti öz güven, ciddiyet ve disiplin gerektirmektedir. Nursi arkadaşlarının özverili, öz güvenli ve disiplinli çalışmalarını överek insani ilerlemenin ve olgunlaşmanın İslam ile olacağını şöyle vurgulamaktadır: "Aziz, sıddık, kıymetdar kardeşlerim ve hizmet-i Kur'aniyede metin, ciddî, çalışkan arkadaşlarım! Risaleti'n-Nur'un verdiği îman-ı tahkikî ve kuvvet-i îtikadiyedir. Çünkü böyle âfatlar za'f-ı îmandan neş'et eden hatâların neticesidir. İkincisi: Şimdiki bataklığa ve manevî tâûna sukutun sebebi ise terakki fikrinden neş'et ettiği cihetle onların hatâlarını gösterip suud ve terakki müslüman için ancak İslâmiyette ve îmanlı olmakta olduğuna işaret etmektedir."⁸ İlerleme ancak tahkiki bir itikadla mümkündür. Risale imanı kuvvetlendiren bir kaynak olarak gelişmenin kaynağıdır. İslamsız bir ilerleme ve gelişme mümkün değildir.

Risale-i Nur talebeleri kolektif ve kurumsal çalışmaları sayesinde Nursi iç dünyasında büyük bir huzur içinde olup ölümü olgunlukla karşılamakta ve şöyle demektedir: "Birincisi: Bu defaki mektubunuzun verdiği şevk ve sürur ile derim ki: Ben hizmet-i Kur'aniyedeki tam sadakat ve gayret ve sebat ve metanetinizi gördükten sonra tam bir istirahat-ı kalb ile mevdi ve eceli kabul eder, 'Arkamda siz varsınız, yeter' diyerek dünyadan sürurla vedaya hazırım."⁹ Nursi insanlığın hidayetine hizmet edecek bir eser bırakmak istemektedir. Kendisi bu dünyadan ayrılrsa bile Risale-i Nur'un devam edeceği konusunda düşünel, manevi ve duygusal düzeyde kani olmuş durumdadır. Nursi'yi sürgüne göndermek suretiyle onu ve Risale-i Nur'u unutulmaya terk etmek isteyenlerin farkında olmadığı şey Nursi'nin Anadolu'da ilmik ilmik ördüğü Nur ağıdır. Nursi Anadolu'yu demir ağlarla kuşatmak yerine Risale-i Nur etrafında oluşturulan ilişki ağlarıyla donatmıştır.

7 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 31.

8 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 35.

9 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 52.

Risale-i Nur'un Manevi Meclisi

Risale-i Nur sadece bir metin veya kitap olarak düşünülmemektedir. Risale-i Nur bütün insanlar arasında yoğun bir ilişkiler ağı oluşturan büyük bir manevi toplumdur. Risale-i Nur'a toplumu tek bir manevi meclis haline getiren bir kaynak olma işlevi atfedilmektedir. Risale-i Nur sayesinde Nursi ve talebeleri arasında yoğun bir ilişki kurulmuştur. Nursi fiziksel ilişki yerine manevi ilişkinin esas olduğunu şöyle ifade etmektedir: “Ben sizi yazılarınızda ve hatırımdan çıkmayan hidematınızda günde müteaddid defalar görüyorum. Ve size olan iştîyâkımı tatmin ediyorum. Siz de bu bîçare kardeşinizi Risalelerde görüp sohbet edebilirsiniz. Ehl-i hakikatin sohbetine zaman, mekân mâni olmaz; manevî radyo hükmünde biri şarkta biri garbda, biri dünyada biri berzahta olsa da râbîta-i Kur’âniye ve îmaniye onları birbiriyle konuşturur.”¹⁰ Nursi Risale-i Nur’u insanlar arası iletişimi sağlayan en yüksek iletişim vasıtası olarak değerlendirmektedir. Ona göre Risale-i Nur bir iletişim devrimidir. Risale-i Nur insanın teknoloji olmadan, teknolojiyi aştığı bir iletişim devrimi olarak Nursi tarafından sunulmaktadır.

Risale-i Nur kolektif bir benlik, ruh ve düşünce inşa etmektedir. İnsanın kişiliği bu manevi yapı içinde gelişmektedir. Nursi şöyle demektedir: “Bu zaman cemaat zamanıdır. Ehemmiyet ve kıymet şahs-ı maneviye göre olur. Maddî ve ferdî ve fânî şahsın mahiyeti nazara alınmamalı. Hususan benim gibi bir bîçarenin kıymetinden bin derece ziyade ehemmiyet vermekle, bir batmanı kaldırmıyan zaîf omuzuna binler batman ağırlığı yüklense altında ezilir.”¹¹ Risale-i Nur’un manevi bir topluluk inşa ettiği hep vurgulanmaktadır. Bu manevi toplulukta kişisellik yerine toplumsallık esastır. Manevi ilişkiler ağının oluşturduğu bir cemaat olma modern dünyanın en büyük ihtiyacı olarak düşünülmektedir. Risale-i Nur modern dünyadaki cemaat açığını kapatmayı pratik düzeyde gidermeyi amaçlamaktadır. Modern dünyanın ağır yükü ancak kolektif dayanışma ve iş birliğiyle hafifleyebilir.

Risale-i Nur’un manevi meclisinde manevi paylaşım esastır. Bir başkasını kendi maneviyatının ve dindarlığının parçası haline getirmek çok önemlidir. Said Nursi dini ve manevi yaşantısına manevi kardeşlerini ve yoldaşlarını hep ortak etmektedir. Risale-i Nur talebeleri bütün aileleriyle bu manevi ağın içindedir. Nursi sadece kişiyi değil bütün aileyi Risale-i Nur’a talebe yapmak istemekte, aile hayatını Risale-i Nur hayatına çevirmeyi amaçlamaktadır. Manevi ortaklığın talebelerle sınırlı olmadığını, talebelere yakın olan bütün aile fertlerini ve akrabaları kapsayan geniş bir ağ olduğunu Nursi şöyle ifade etmektedir: “Umum kardeşlerime, hususan haslarına birer birer selâm ve dua ederim. Ve o mübarek ve kıymettar arkadaşlarımın hatırları için hem

10 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 19-20.

11 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 21.

akrabalarını, hem karyelerini, kendi akrabam ve karyem içine alıp öylece dua ederek mânevî kazançlarıma teşrik ediyorum.”¹²

Bir kişinin manevi evren olarak birçok kişiyi içermesi çok önemlidir. Manevi açıklık Nursi tecrübesinin özüdür. Nursi bütün insanlığa açık derin bir maneviyatın sahibidir. Nursi dünya sorunlarının gelip geçici olduğunu, zorluklar karşısında talebelerinin asli vazifelerinden sapmamaları gerektiğini onlara hatırlatmaktadır. Karşılaşılan zorlukları aşmada en büyük manevi kaynağın Allah'ın rahmet ve yardımı olduğunu ise talebelerine şu şekilde ifade etmektedir: “Risale-i Nur'un şâkirdlerine inâyet ve rahmet, nezaret ve himayet ederler. Dünyanın meşakkatleri madem sevab verir, geçerler; o musibetlere karşı sabır içinde şükür ile, metanetle mukabele edilmek gerektir. Hem o hem sizler bütün dualarımda ve kazançlarımda benimle berabersiniz.”¹³ Risale-i Nur dünya musibetlerine karşı manevi bir koruyucudur. Nursi bütün manevi dualarında ve kazançlarında talebelerini ortak etmektedir. Risale-i Nur yüksek kazanç getiren bir faaliyettir, yatırımdır ve harekettir. Bu şirketin çalışanı olan herkes bu şirketteki hissesinden kazanmaktadır.

Risale-i Nur talebelerinin yirmi dört saati maneviyat ve dua ile doludur. Risale-i Nur'un manevi meclisinde herkes her an birbirinin maneviyatının içindedir. Herkesin ibadetine ve duasına diğer kardeşini ortak etmesi ilahi rahmeti ve şefkati harekete geçirmektedir. Nursi duanın manevi dinamiğini şöyle anlatmaktadır: “Ezcümle: Risale-ti'n-Nur'un bir hâdimi ve bir tek şakirdi yirmi dört saatte Risaleti'n-Nur talebelerinin hüsn-i âkibetlerine ve saâdet-i ebediyeye mazhar olmalarına yüz def'a Risaleti'n-Nur talebelerine ettiği duaları içinde hiç olmazsa yirmi-otuz def'a selâmet-i îmanlarına ve hususî hüsn-i âkibetlerine ve îmanla kabre girmelerine aynı duayı en ziyade kabûle medar olan şerait içinde ediyor. Hem Risaleti'n-Nur'un talebeleri bu zamanda her cihetten ziyade hücumu mâruz îman hususunda birbirine selâmet-i îman hakkındaki samimî, mâsum lisanlarıyla dualarının yekûnu öyle bir kuvvettedir ki rahmet ve hikmet onun reddine müsaade etmezler. Faraza mecmuu itibariyle reddedilse, tek bir tane onların içinde kabûl olursa yine her biri selâmet-i îman ile kabre gireceğine kâfi geliyor. Çünkü her bir dua umuma bakar.”¹⁴

Risale-i Nur talebeleri birbirlerine ettikleri duaların yoğunluğu ve samimiyeti ilahi kabule neden olmakta ve ahirete kurtuluş getiren bir imana vesile olmaktadır. Modern hayat günah ve kötülüklerle doludur. “Risale-i Nur'un hakikî ve sâdık şakirdlerinin mabeynlerindeki düstur-ı esasiye olan iştirâk-i a'mâl-i uhreviye kanunuyla ve samimî ve hâlis tesanüd sırrıyla herbir hâlis, hakikî şakird bir dil ile değil belki

¹² Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 23.

¹³ Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 30.

¹⁴ Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 37.

kardeşleri adedince diller ile ibadet edip istiğfar eder.”¹⁵ Risale-i Nur ağı modern dünyanın kötülüklerini bir bütün olarak reddetmektedir. Bir kişi kırk bin kişinin diliyle ibadet etmektedir. Risale-i Nur camiası bu manada melekler topluluğuna benzetilmektedir. Melekler kırk bin dil ile ibadet ettikleri gibi Nur talebeleri de binlerce dil ile ibadet eden melekleşmiş insanlar topluluğu olarak tasavvur edilmektedir. Risale-i Nur manevi meclisinde herkes birbirinin dünyevi ve uhrevi kurtuluşuna katkı sunma sorumluluğuyla karşı karşıyadır.

Risale-i Nur talebeleri bir bütündür ve tek bir göz gibi dünyaya bakarlar. “Nur ve Gül fabrikalarının hademe ve sahipleri insanın başında iki göz gibidir, zâhiren ikidir fakat bir görürler. Ahvel (şaşı) gözlü iki görür. Lillâhilhamd bu iki cereyan-ı nuranî kemâl-i ittihadıdır.”¹⁶ Manevi birlik Risale-i Nur’un olmazsa olmazıdır. Nursi Risale-i Nur talebelerinin sarsılmaz bir hedef ve faaliyet birliği içinde olmalarını Nur hareketinin gelişiminin temel dinamiği olarak değerlendirmektedir. Nursi talebelerini Risale-i Nur’un koruyucusu, sahibi, yayıncısı ve talebesi sıfatlarıyla nitelemektedir. Ortak hedef birliği içinde Risale-i Nur talebelerinin görevi sürekli ve organize bir şekilde Risale-i Nur’un yayımlanması, yayılması ve anlatılmasıdır. Risale-i Nur’un düşmanlarına aldırmadan Risale’ye hizmet etmek lazımdır. Risale’den her ne pahasına olursa olsun vazgeçmemek asıldır. Risale ile sohbet Nursi ile yapılan sohbettir. Her risale canlı bir Said Nursi’dir. Her Risale-i Nur talebesi bir Said’dir. Her Said’de Risale-i Nur’un ruh, ifade ve iman bütünlüğü tezahür etmektedir. Risale’nin manevi meclisinde farklı bireylerin birliği asıldır. Herkes tek bir hedefte birleşmiştir.

Kastamonu dönemi çok ağır şartların yaşandığı bir dönemdir. Nursi için tek konu Risale-i Nur hizmetinin zarar görmemesidir. Risale-i Nur etrafındaki faaliyet çok ağır şartlarda yapılmıştır. İçeride oluşacak nifaklara karşı Nursi talebelerine tedbirli olmayı ısrarla şöyle tavsiye etmektedir. “Kardeşlerim! Çok ihtiyat ediniz, münafıklar çoktur.”¹⁷ Tedbirden amaç Risale-i Nur’a zarar gelecek tutum ve davranışlardan kaçınılmasıdır. Tedbiri manevi görev olarak değerlendiren Nursi talebelerinin anlık gelişmelere göre geçici tepkilerde bulunmaları yerine uzun vadeli öngörüler çerçevesinde Risale-i Nur hareketini örgütlemelerini ve yaymalarını vurgulamaktadır.

Risale-i Nur’un Bütünlüğü ve Önceliği

Risale-i Nur bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Risale-i Nur eserleri arasında hiyerarşik bir öncelik-sonralık sıralaması yapılmamalıdır. Nursi talebelerinden Risale-i

15 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 123.

16 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 123.

17 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 25.

Nur'u bir bütün olarak kavramalarını ve Risaleler arasında ayırım yapmamalarının önemini şu şekilde vurgulamaktadır: "Risaleti'n-Nur'un kitapları birbirine tercih edilmez. Her birinin kendi makamında riyaseti var. Ve bu zamanı tenvir eden bir mu'cize-i mâneviye-i Kur'anıyedir."¹⁸ Bütün risaleler Kur'an ve iman hizmetini hedeflediğinden dolayı hepsine bir bütün olarak sahip çıkılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır. Bazı Risaleleri öne çıkarıp diğerlerini arka plana itmek Risale-i Nur'un varoluş gerekçesi olan Kur'an ve iman hizmetiyle bağdaşmamaktadır.

Bugün kalpler körleşmiş durumdadır. İmanın hiçbir anlam ifade etmediği, imanın özünün ve temellerinin sarsıldığı bir dönemdeyiz. İmana yönelik sistematik, derin ve kolektif bir saldırı söz konusudur. Risale doktrinine göre kalbin ve aklın hakikati görmesi ve tecrübe etmesiyle ebedi mutluluğu temin edecek imanın kurtarılması mümkündür. Nursi Risale doktrininin bu merkezi mesajını net olarak ifade etmektedir: "Risaleti'n-Nur ise der: Her kim olursan ol; bak, gör, yalnız gözünü aç, hakikati müşahede et, saadet-i ebediyenin anahtarı olan îmanını kurtar."¹⁹ Risale-i Nur kalb ve akli körlükten kurtarmayı, insanın imanının içini yeniden doldurmayı, imanın temellerini yeniden muhkem yapmayı amaçlamaktadır.

Günümüzün dünya olayları çıldırtıcı ve çılgındır. İnsanlar enerjilerini bu çılgın olaylarla tüketmektedir. Bu durum insanların ruh, akıl ve zihin sağlığını bozmaktadır. Lüzumsuz siyasetle ömür tüketilmemelidir. Geçici kişisel çıkarlar uğruna yapılan siyaset yozlaştırıcı ve tüketicidir. Siyasetle tüketilen ömür çılgınlıktır. Risale-i Nur modern dünyada büyük zarar görmüş insanlık binasını bütün olarak tamir etme iddiasındadır. Risale'nin Kur'an eczanesinden gelen ilaçlarla insanlığı tedavi ettiğini Nursi şu şekilde ifade etmektedir: "Risale-i Nur yalnız bir cüz'î tahribatı, bir küçük haneyi tamir etmiyor. Belki küllî bir tahribatı ve İslâmiyeti içine alan dağlar büyüklüğünde taşları bulunan bir muhit kal'ayı tamir ediyor ve yalnız hususî bir kalbi ve has bir vicdanı ıslahına çalışmıyor belki bin seneden beri tedarik ve teraküm edilen müfsid âletler ile dehşetli rahnelenen kalb-i umumî ve efkâr-ı âmmeyi ve umumun bâhusus avam-ı mü'minînin istinadgâhları olan İslâmî esaslar ve cereyanlar ve şearirler kırılmasıyla bozulmaya yüz tutan vicdan-ı umumîyi, Kur'an'ın i'caziyla o geniş yaralarını Kur'an'ın ve îmanın ilâçları ile tedavi etmeğe çalışıyor."²⁰

Risale-i Nur'un yapıcılığı ve iyileştiriciliği küllidir. Nur talebeleri modern insanın çılgınlıklarını ve hastalıklarını tedavi etmenin Risale-i Nur'un asli amacı olduğunun bilincinde ve farkında olmalıdır. Nursi azgınlık ve aşırılığın hiçbir şekilde Risale-i Nur talebelerinin görevi olmayacağını şöyle söylemektedir: "Ey kardeşlerim! Mesleğimiz

¹⁸ Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 26.

¹⁹ Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 28.

²⁰ Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 50.

tecavüz değil tedafüdüdür, hem tahrib değil tamirdir, hem hâkim değiliz mahkûmuz. Bize tecavüz eden hadsizdirler.”²¹ Yapıcılık ve yenilikçilik Risale hareketinin olmazsa olmazıdır. Risale-i Nur insanlığı çılgınlıklardan korumayı amaçlayan asra verilen bir müjdedir. Risale modern dünyayı nurlandırma, ihya ve inşa hareketidir. Risale-i Nur’un bütününde dünya bir hastahane, insanlar hasta, Kur’an manevi eczane, Risale ise Kur’an eczanesindeki manevi ilaçları sunan bir eczacı olarak sunulmaktadır. İnsanlığın iyileşmesi için ihlas, sebat ve metanetle Risale-i Nur ilacının insanlığa sunulması lazımdır.

Risale-i Nur’un Şahıs Merkezli Olmaması

Nursi kendisini Risale hareketinin önüne geçirmeme konusunda çok hassastır. Şahsının Risale’ye zarar vermesinden korkan Nursi kendisini kendi eserinin talebesi olarak görmektedir. Nursi hiçbir şekilde kendi etrafında bir şahıs kültü oluşturulmasını, kendi kişiliğinin abartılmamasını istemektedir. Nursi iş birliği ve iş bölümü içinde herkesin iman hizmetinde üzerine düşeni yapmasını önermektedir. Risale-i Nur iman ve Kur’an hizmetinde herkesin işlevsel olmasını gerektirmektedir. Nursi Risale-i Nur hareketinde kendi konumunu, organizasyon biçimini ve pratik mantığını şu şekilde ifade etmektedir: “Ben size nisbeten kardeşim, mürşidlik haddim değil. Üstad da değilim belki ders arkadaşım. Ben sizin kusurata karşı şefkatkârâne dua ve himmetlerinize muhtacım. Benden himmet beklemeniz değil bana himmet etmenize istihkakım var. Cenâb-ı Hakk’ın ihsan ve keremiyle sizlerle gayet kudsî ve gayet ehemmiyetli ve gayet kıymetli ve her ehl-i îmana menfaatli bir hizmette taksîm-ül mesâîf kaidesiyle iştirak etmişiz. Tesanüdümüzden hâsıl olan bir şahs-ı mânevînin fevkalâde ehemmiyet ve kıymeti ve üstadlığı ve irşadı bize kâfidir.”²²

Risale’nin manevi meclisi herkese yapmış olduğu iman hizmetine göre ona manevi bir makam ve konum vermektedir. Risale’nin manevi meclisinde elde edilen manevi makamın dışında hiçbir dünyevi karşılığın ve makamın peşine düşülmemelidir. Makam, mevki ve ücret gibi arayışlara girmek iman ve Kur’an hizmetini zayıflatmaktan başka bir işe yaramamaktadır. Makam ve mevki çekişmeleri yerine Risale manevi meclisinde ihlas ve ilişkinin maksimum düzeyde geliştirilmesi ve derinleştirilmesi gerekmektedir. Nursi Risale meclisinde esas olanın iktidar değil ilişki ve ihlas olduğunu ifade etmektedir: “Risale-i Nur’un talimatı dairesinde ve bizlere bahsettiği hizmet noktasında feyizli makamlara kanaat etmeliyiz. Haddinden fazla fevkalâde hüsn-i zan ve müfritane âlî makam vermek yerine fevkalâde sadakat ve sebat ve müfritane

21 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 99.

22 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 114.

irtibat ve ihlas lâzımdır. Onda terakki etmeliyiz.”²³ Nursi kendisi için üstad sıfatı dâhil hiçbir nitelemenin kullanılmamasını, üstad sıfatına sadece Risale-i Nur’un sahip olduğunu söylemektedir. Risale hareketinde asıl olan kişi değil metindir.

İnsanın en büyük düşmanı benliğidir. Kişinin benliğini ve egosunu kurban etmeden insanla bütünleşmesi mümkün değildir. Nursi kişiyi egodan vazgeçip daha geniş bir benlik anlayışına ulaşmaya davet etmektedir: “Bu zaman ehl-i hakikat için şahsiyet ve enaniyet zamanı değil. Zaman cemaat zamanıdır. Cemaatten çıkan bir şahs-ı manevî hükmeder ve dayanabilir. Büyük bir havuza sahib olmak için bir buz parçası hükmündeki enaniyet ve şahsiyetini o havuza atmaktır ve eritmek gerekir. Yoksa o buz parçası erir, zâyi olur; o havuzdan da istifade edilmez.”²⁴ İnsanın egodan daha büyük bir manevi şahsiyet olması için egodan vazgeçmesi lazımdır. Risale-i Nur’un manevi meclisinin bir üyesi olmanın bedeli egodan vazgeçmektir. Kişi Risale-i Nur’un aydınlık meclisi içinde kişiliğini inceltmekte, olgunlaştırmakta ve geliştirmektedir. Egosundan vazgeçmediği sürece kişinin Risale-i Nur’un aydınlığından yararlanması mümkün değildir.

Risale-i Nur hizmetinde asıl olan takvadır. Nur talebelerinin günahlardan sakınması gerekmektedir. Günah ve fık tahribatına karşı Risale kişinin takvasını ve kişiliğini onarmaktadır. Bu bağlamda Risale doktrini için gençler çok özel bir gruptur. Nursi’nin doktrinine göre gençlik geçici zevkler uğruna harcanacak bir nimet değildir. Nursi gençlik nimetinin kalıcı olan ebedi gençliğin kazanımının sermayesi olması için imana dayalı bir hayatın önemini şu şekilde ifade etmektedir: “Sizdeki gençlik kat’iyen gidecek. Eğer siz daire-i meşruada kalmazsanız o gençlik zâyi olup başınıza hem dünyada hem kabirde hem âhirette kendi lezzetinden çok ziyade belâlar ve elemeler getirecek. Eğer terbiye-i İslâmiye ile o gençlik nimetine karşı bir şükür olarak iffet ve namusluluk ve tâatte sarfetseniz o gençlik mânen bâki kalacak ve ebedî bir gençlik kazanmasına sebep olacak. İhtiyarlandıkça zaman Kur’an da gençleşiyor.”²⁵ Nursi insanın gençliğinin geçiciliğine vurgu yaparken Kur’an mesajının gençliğinin kalıcılığına vurgu yapmaktadır. Kur’an bin dört yüz yıl önce indirilmiş eski bir kitap asla değildir. Kur’an bin dört yüz yıldır yaşlanan dünyayı gençleştiren kitaptır. İnsana ebedi gençliği kazandıracak rehber, Kur’an’ın hep genç ve taze kalan mesajıdır. Risale-i Nur Kur’an’dan beslenerek zamanımıza ve insana yapılan iman aşısıdır. Risale insanlığa ebedi gençliği kazandırmak isteyen bir gençlik ve gençleştirme hareketidir.

²³ Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 115.

²⁴ Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 180.

²⁵ Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 213.

Fitrata Uygun İman Hizmeti

İman hizmeti insani gayret sınırları içinde yapılmalıdır. Risale-i Nur insani çabanın ürünü olan bir iman hizmetidir. Nursi talebelerine iman ve Kur'an'a hizmet etmelerini, zorlama tutum ve davranışlara girmemelerini söylemektedir: "Risale-i Nur'un mesleği ise: Vazifesini yapar, Cenâb-ı Hakk'ın vazifesine karışmaz. Vazifesi, tebliğdir. Kabul ettirmek, Cenâb-ı Hakk'ın vazifesidir."²⁶ İnsanın Allah'ın işine karışmaması çok önemlidir. İnsan çoğu zaman üzerine düşeni yapmayı ilahi alana girme yanılığına düşmektedir. Nursi iman hizmetini insani bir çaba olarak görüp ilahi alanın ihlal edilmemesini kırmızı çizgi olarak ortaya koymaktadır. İman hizmeti insani bir çaba olduğu için hiçbir insanı dışlamaz. Nursi Risale'nin iman hizmeti çağrısının aydınlık ve şefkat yönünü şu şekilde ifade etmektedir: "Hem elimizde nur var, topuz yok. Nur kimseyi incitmez, ışığıyla okşar."²⁷ Risale-i Nur bütün insanları iman hizmetine çağırarak kapsayıcı bir insanlık mesajıdır. Risale-i Nur'un insanları davet ettiği iman hizmeti bir aydınlanma ve merhamet faaliyetidir. Zorlama, şiddet, tehdit ve baskı hiçbir şekilde iman hizmetinin özünü bağdaşmamaktadır. İnsani bir çaba olarak iman hizmetinde kişiler farklı görüşlere ve metodlara sahip olabilirler.

Nursi iman hizmetinde insani farklılıkların kişiselleştirilmemesi ve çatışmaya dönüştürülmemesi gerektiği konusunda insanların kendilerini terbiye etmesi gerektiğini öğütlemektedir. İman hizmetinin insani kaprislere kurban edilmemesi gerektiği konusunda takip edilmesi gereken tutum ve yolu Nursi şu şekilde ifade etmektedir: "Nefis ve şeytan sizi kardeşinize karşı itiraza ve haklı olarak tenkide sevkettiği vakit deyiniz ki: 'Biz değil böyle cüz'î hukukumuzu, belki hayatımızı ve haysiyetimizi ve dünyevî saâdetimizi, Risale-i Nur'un en kuvvetli rabıtası olan tesanüde feda etmeye mükellefiz. O bize kazandırdığı netice itibariyle dünyaya, enaniyete ait herşeyi feda etmek vazifemizdir.' deyip nefsinizi susturunuz! Medar-ı niza' bir mes'ele varsa meşveret ediniz. Çok sıkı tutmayınız, herkes bir meşrebde olmaz. Müsamaha ile birbirine bakmak, şimdi elzemdir."²⁸

Farklılıklardan dolayı insanlar arasında katı ve aşılmaz duvarların oluşturulması çok önemlidir. Nursi iman hizmetinde insanlar arasında daimi ilişkinin ve iş birliğinin önemini sürekli olarak vurgulamaktadır. Risale-i Nur doktrini iman hizmetinde bütün insanları kardeş haline getirmiştir. Kardeşler arası ilişkiler kardeşlik hukukunun gereği olan bir çerçevede yürütülmelidir. Risale-i Nur insanlar arasında kardeşliği iman hizmeti zemininde gerçekleştiren büyük bir aydınlanma ve rahmet

26 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 318.

27 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 304.

28 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 289

hareketidir. Nursi insanların birbirlerini kardeşlik temelinde konumlandırmaları gerektiğini şu şekilde ifade etmektedir: “Risale-i Nur şakirdleri ene’yi nahnü’ye tebdil ettikleri yani enaniyeti bırakıp Risale-i Nur dairesinin şahs-ı mânevîsinin hesabına çalışması, ben yerine biz demeleri ve ehl-i tarîkatın ‘fena fi’ş-şeyh’ ve ‘fena fi’r-resul’ ve nefsi-i emmareyi öldürmek gibi riyadan kurtaran vasıtaların bu zamanda birisi de ‘fena fi’l-ihvan’ yani şahsiyetini kardeşlerinin şahs-ı manevîyesi içinde eritip öyle davrandığı için inşaallah ehl-i hakikatın riyadan kurtulmaları gibi bu sır ile onlar da kurtulurlar.”²⁹ Risale-i Nur manevi bireyin yani şahs-ı manevinin doktrinleşmiş halidir. Manevi ferid makamı Risale’de gerçekleşmiştir. Risale’nin varoluş nedeni olan iman hizmeti insanları kardeş kılarak ilişkilendirmekte ve birleştirmektedir.

Bireyin Hakları Çoğunluğa Kurban Edilemez!

Risale insanlar arasında dayanışmayı ve iş birliğini teşvik etmesine rağmen bireysel hakların her şeyin üstünde olduğunu ifade etmektedir. Kardeşlik hukuku hiçbir şekilde bireyin haklarının çoğunluğa feda edileceği anlamını içermemektedir. İnsanlar arasında kardeşliği sağlayacak olan hukukun korunmasıdır. Nursi bireyin haklarının çoğunluğun çıkarı gibi bir gerekçeye feda edilemeyeceğini net olarak ifade etmektedir: “Mimsiz gaddar medeniyetin zâlfımane düsturu olan ‘Cemaat için ferd feda edilir, milletin selâmeti için cüz’î hukuklara bakılmaz’ diye öyle dehşetli bir zulüm meydanı açmış ki kurûn-ı ûlâ vahşetlerinde de emsali vuku bulmamış. Kur’an-ı mu’cizü’l-beyan’ın adalet-i hakikiyesi bir ferdin hakkını cemaata feda etmez; ‘Hak, haktır; küçüğe büyüğe, aza çoğa bakılmaz’ diye kanun-ı semavî ve hakikî adalet noktasında Risale-i Nur şakirdleri gibi hakikat-ı Kur’aniye ile meşgul adamlar zaruret olmadan lüzumsuz, yalnız hevesli bir merak için, netice itibarıyla faidesi bulunan ve netice daha gelmeden evvel lüzumsuz bakmak ve zâlfımane tahribatlarını alkışlamak suretiyle İslâmiyet ve Kur’an lehine hizmet edeceği o cereyanın harekâtını fikren takib etmekle meşgul olmak münasib olmadığı için; nefis de, akıl ve kalbe tâbi olup merakını bırakmış diye anladım.”³⁰ Risale bir aydınlanma hareketi olarak insanlar arasında kardeşlik ve rahmet bilincini oluşturmayı hedeflediği gibi derin bir hukuk bilinci oluşturmayı da hedeflemektedir. Risale kardeşlik, rahmet ve hukuku iman ve insanlık temelinde bütünleştirmektedir.

İman hizmetini kardeşlik, rahmet ve hukuk temelinde kurumsallaştıran Risale doktrini iman hizmetinin gayrimeşru insanların, otoritelerin, güçlerin ve yapıların emellerine alet edilmemesi gerektiğini savunmaktadır. İman ve Kur’an hizmeti imana

²⁹ Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 228.

³⁰ Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 188.

ve Kur'an'a uygun ilişkilerle ve kişilerle yapılır. Kur'an'ın hakikati zalimlerin yardımı ve güçlerine dayanmaktan uzak durmayı gerektirmektedir. İman ve Kur'an hizmeti zalimlerin ve azgınlara yardımına muhtaç hale getirildiği takdirde yozlaşma ve çürümenin başlayacağını Nursi şu şekilde ifade etmektedir: "İşte böyle hiçbir kanun-ı adalete ve insaniyete ve hiçbir düstur-ı hakikata ve hukuka muvafık gelmeyen boğuşmalardan elbette âlem-i İslâm ve Kur'an teberri eder. Yardımcılıklarına tenezzül edip tezellül etmez. Çünkü onlarda öyle dehşetli bir fir'avunluk, bir hodgâmlık hükmediyor değil Kur'an'a, İslâm'a yardım belki kendine tâbi ve âlet etmekle elini uzatır. Öyle zalimlerin kılınçlarına dayanmak hakkaniyet-i Kur'aniye elbette tenezzül etmez."³¹ Hukuk, özgürlük, barış ve adalet ilkeleri çerçevesinde iman ve Kur'an hizmeti yerine getirilmelidir. Kur'an ve iman hizmetinin güç ve iktidar merkezli siyasete alet edilmesi Risale doktrininin insanlığı davet ettiği aydınlanma ve şefkat mesajına aykırıdır. İman hizmetinin siyasete alet edilmesi Kur'anî hakikatlerinin içini boşaltmakta, sıradanlaştırmakta ve anlamsızlaştırmaktadır.

Nursi, Kur'an hakikatlerinin hiçbir siyasi amaç için ucuzlatılmayacağını, pazara düşürülemeyeceğini şu şekilde ifade edilmektedir: "Evelâ: Kur'an bizi siyasetten men'etmiş tâ ki elmas gibi hakikatları ehl-i dünyanın nazarında cam parçalarına inmesin."³² Kur'an'ın mesajı siyasete alet edilmeyeceği gibi Kur'an ve iman hakikatlerini insanlığa açıklayan Risale-i Nur da siyasi iktidar mücadelesinin yapıldığı bir pazarda kullanılamaz, istismar edilemez ve araçsallaştırılmaz. Risale-i Nur sadece Kur'an ve imanı anlatan bir araçtır. Nursi Risale'nin hiçbir dünyevi amaç için araçsallaştırılmayacağını kesin bir dille şöyle vurgulamaktadır: "Risale-i Nur ve ondan tam ders alan biz şakirdleri değil dünya siyasetlerine belki bütün dünyaya karşı da Risale-i Nur'u alet edemeyiz ve şimdiye kadar da etmemişiz."³³

Risale insanlığa iman, rahmet ve kardeşlik mesajı sunan bir nurdur, aydınlanmadır ve olgunlaşmadır. İktidar için yapılan siyaset, karartma, acımasızlık, baskı, çarpıtma, düşmanlık ve çatışma üzerine bina edilmiştir. Risale'nin gerçekleştirmek istediği kardeşlik ve merhamet ilişkisi siyasetin vahşiliğinden uzak durmayı gerektirmektedir. Siyasetten kopuş, Risale'ye tam bağlanış asıldır. Zalimlerin siyaset adındaki kirli iktidar oyunları iman hakikatlerini ve imana hizmeti kirletmektedir. İman ve Kur'an hizmetinin saflığının bozulmaması için Nur talebelerinin Risale-i Nur'un aydınlık mesajını kirli siyaset oyunlarına buluşturmama konusunda çok hassas olmaları gerektiğini Nursi şöyle ifade etmektedir: "Hem Risale-i Nur'un has talebeleri bâki elmaslar hükmünde olan hakaik-i İmaniyenin vazifesi içinde iken zâlimlerin satranç

31 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 257.

32 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 296.

33 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 296.

oyunlarına bakmakla vazife-i kudsiyelerine fütur vermemek ve fikirlerini onlar ile buluşturmamak gerektir.”³⁴ Bütün çaba Risale-i Nur’un gelecekte yok olmamak üzere kökleşmesi için sarf edilmelidir.

Nursi sahih insani değerlerin kendilerini siyasetten uzak tuttuğunu veciz bir şekilde şöyle ifade etmektedir: “Şefkat, vicdan, hakikat, bizi siyasetten men’ ediyor... Onun için siyaset yoluyla idare ve âsâyişi ihlâl tarzında neticenin husûlü de meşkur olduğu halde girmek Risale-i Nur’un mahiyetindeki şefkat, merhamet, hak, hakikat şakirdlerini men’ etmiş.”³⁵ Risale’nin iman ve Kur’an hizmetinin dışında siyaset, makam ve şöret için araçsallaştırılması iman hizmetinin olmazsa olmazı olan ihlası tahrip etmektedir. İnsanlar arası çatışmalarda hiç kimse Kur’an ve Risale’yi kendisine maske yaparak gerçek arzu ve amaçlarını gizlememelidir. Kur’an ve Risale hiçbir iktidar mücadelesinde silah ve araç olarak kullanılamazlar.

İman Hizmetinin İktidar ve Siyaset için Kullanılmaması

Risale-i Nur’un varoluş amacı iman hizmetidir. İman hizmetini kırılğan cam parçaları gibi değersizleştirmemek, önemsizleştirmemek ve banallaştırmamak lazımdır. Nursi iman hizmetinin en yüksek faaliyet olduğunu ve bu yüzden hizmetin yozlaştırılmaması gerektiğini düşünmektedir. Dinin hiçbir şekilde siyasete, iktidara ve şöhrete alet edilmemesi gerekmektedir. Siyaset ve iktidar için araçsallaştırılan din ve dindarlık yozluk ve çürüme meydana getirmektedir. Nursi’nin mesajı imanın dünyevi güç, siyaset ve tatmine alet edilmemesi gerektiği şeklindedir. İman hizmeti karşılığında hiçbir dünyevi makam, şöret veya maddiyat talep edilemez. Nursi dünyayı hizmet yurdu olarak şöyle değerlendirmektedir: “Bu dünya dârü’l-hizmettir, ücret almak yeri değildir. Â’mâl-i sâlihânın ücretleri, meyveleri, nurları berzahta, âhirettedir. O bâki meyveleri bu dünyaya çekmek ve bu dünyada onları istemek âhireti dünyaya tâbi etmek demektir. O amel-i sâlihân ihlâsı kırılır, nuru gider. Evet o meyveler istenilmez, niyet edilmez.”³⁶ Dünyanın ebedi hayatı kazandıracak bir hizmet yeri olarak tasavvur edilmesi Risale doktrininin dünya ve hayat konseptini manevi bir anlam çerçevesine oturtması olarak anlaşılabilir.

Risale-i Nur doktrininin kırmızı çizgisi imanın iktidar için araçsallaştırılmamasıdır. Risale’ye bağlılık, ilgi göstermek ve onu takip etmek her şeyin üstündedir. Nursi Risale’yi şahsı dâhil her türlü kişi, makam ve mevkinin üstünde değerlendirmektedir.

³⁴ Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 296.

³⁵ Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 296.

³⁶ Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 168.

Nursi için en büyük makam Risale-i Nur talebesi olmaktır. Nursi bizzat kendisini bir Nur talebesi olarak nitelemektedir.³⁷

Sonuç

Nursi her zaman umutludur. Nursi'nin dünyasında ümitsizliğe yer yoktur. O insanlığa hep ümitvar olma mesajı vermektedir: "Me'yus olma! Senin öyle sarsılmaz bir nokta-i istinadın ve öyle mağlûb edilmez muhteşem orduların ve tükenmez ihtiyat kuvvetlerin var ki dünya toplansa karşısına çıkamaz. Senin şimdilik mağlûbiyetinin bir sebebi bir cemaate ve bir şahs-ı mâneviye karşı bir neferi göndermenizdir. Çalış ki herbir neferin istinad noktaları dairelerinden mânen istifade ettiği kuvvetli kuvve-i mâneviye ile bir şahs-ı mânevî ve bir cemiyet hükmüne geçsin."³⁸ İmani, İslami ve insani bir diriliş ve direniş hareketi olarak Risale-i Nur umut, sevgi, kardeşlik, şefkat ve dayanışmayı esas almaktadır.

Said Nursi büyük bir mektup yazarıdır. Talebelerine yolladığı mektuplar büyük bir moral, klavuz ve strateji kaynağıdır. Risale-i Nur'un arka planındaki insanlar arası ilişkiler mektuplarda ortaya çıkmaktadır. *Kastamonu Lahikası* Risale-i Nur tecrübesinin kişiler düzeyinde nasıl tecrübe edildiğini ortaya koyan önemli metinlerdir. Lahikalarda Said Nursi ve talebeleri arasındaki ilişkilerin niteliği ortaya çıkmaktadır. Nursi ve talebeleri arasındaki ilişkiyi mütevazî, sade, abartıdan uzak, sivil ve samimi bir şekilde yürütülen ilişkiler olarak değerlendirmek mümkündür.

Said Nursi sadece talebelerine mektup yazmamaktadır. Nursi talebelerinin şahsında bütün insanlığa yazmaktadır. Risale-i Nur'a ulaşan herkes bu eserleri diğer insanlara ulaştırmakla yükümlüdür. Yani bir nur postacısı olma yükümlülüğü ile karşı karşıyadır. O dönem şartları içinde Nursi'nin talebelerinin görevi Risale-i Nur'u basmak, çoğaltmak ve yaygınlaştırmaktır. Bugün ise Risale-i Nur'un mesajının insanlığa otantik bir şekilde anlatılması, sunulması ve bu konuda derin bir kavrayışın ve anlayışın geliştirilmesi gerekmektedir. Bu mektuplar kişilere özel yazılmış mektuplar değildir. Bütün gelecek kuşaklara yazılan yarına yazılmış mektuplardır. Bu mektupların Risale-i Nur'un bir parçası olarak basılmasının nedeni budur. Bu mektuplar sayesinde herkesin Said Nursi ile bir iletişim ve diyalog içerisinde olması hedeflenmekte, Nur

37 "Ben size nispeten kardeşim; mürşidlik haddim değil. Üstad da değilim, belki ders arkadaşıyım. Ben sizin, kusurata karşı şefkatkârâne dua ve himmetlerinize muhtacım." (Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 114), "Ben de Risale-i Nur'un talebesiyim. Bir risaleyi şimdiye kadar yüz defa okuduğum halde yine okumaya muhtaç oluyorum. Ben sizlerin ders arkadaşınızım." (Bediüzzaman Said Nursi, *Tarihçe-i Hayat* [İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012], 862).

38 Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 71.

talebelerinin şefkat ve motivasyonlarını kıyamete kadar arttıran metinler olmaları amaçlanmaktadır.

Said Nursi her talebesine çok değerli bir fert olarak yaklaşmaktadır. Her ferdin yapmış olduğu Risale-i Nur faaliyetinin değerli olduğu ve bu hizmette hiç kimsenin yaptığının küçümsenmeyeceğini hissettirmektedir. Said Nursi kişilere olan saygısını ve sevgisini çok ince bir şekilde ortaya koymaktadır. Said Nursi talebelerine nezaket, zerafet, edep ve inceliğin en üst örneği olan sıfatlarla seslenmektedir. “Aziz, sıddık, mübarek kardeşlerim ve hizmet-i Kur’aniye ve imaniye’de ihlaslı ve kuvvetli ve şanlı arkadaşlarım!” hitabı iltifat olmanın ötesinde Risale’nin insanlar arasında kurduğu sahih insani ilişkinin niteliksel ifadesidir. Risale-i Nur talebeleri arasında Said Nursi dâhil herkes kardeş olarak konumlanmıştır. Bir ast-üst ilişkisi yoktur. Bu hitaplar herkesin bu hizmette “Bir Numara” olduğunu göstermektedir, çünkü herkes kardeşdir. Herkesi Bir Numara konumunda kardeş yapan değer ise Kur’an ve iman hizmetidir. Bu hizmetin ihlas, fedakârlık ve coşkuyla yapılması herkesi bu hizmetin öncü kadrosu konumuna getirmektedir. Hitaplar iltifat olmanın yanında Risale-i Nur talebelerinin sahip olması gereken nitelikleri göstermektedir. Lahikalarda kullanılan dil, kalp ve akıl saflığının eyleme ve tecrübeye dönüşmüş doktrinasyonudur.

Risale-i Nur pratik bir hayat klavuzudur. Risale-i Nur iman ve İslam’ın doktriner ve pratik olarak tecrübe edilmesini ifade etmektedir. İmanın ve İslam’ın tecrübe edilmesi karşısında kişiler çok farklı olumlu ve olumsuz durumlarla karşılaşabilirler. Lahikalar olumlu ve olumsuz düşünceler, duygular ve davranışlar karşısında takip edilecek tutum, davranış ve stratejiyi anlatmaktadır. Lahikalar zor zamanda ağır şartlarla nasıl başa çıkılacağı ve sosyal ilişkilerde nasıl davranılacağına ratik klavuzlarıdır. Nursi’nin sosyolojik tahayyülü Lahikalarda kendisini ortaya koymaktadır. Lahikalar pratik-sosyal düzlemde nasıl davranılacağı konusunda yoldaki işaretleri koyan derinlikli yol göstericilerdir.

Kaynakça

1. Nursi, Bediüzzaman Said. *Kastamonu Lahikası*. İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012.
2. _____. *Tarihçe-i Hayat*. İstanbul: Söz Basım Yayın, 2012.